

Prof. Dr. Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

24906

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddelerine uygun olarak, Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet ŞİMŞEK tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğinin yapılmasını arz ederim. 24.02.2025

Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

OECD'nin "Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi"ni izlemekle görevli Rüşvetle Mücadele Çalışma Grubu, üye ülkelerin uluslararası ticarete yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesini engelleme ve kovuşturmaya dair etkinliğini belirli aralıklarla değerlendirerek raporlar yayımlamaktadır. Söz konusu OECD Bribery Convention Phase 4, Türkiye 2024 başlıklı son raporda, Türkiye'de 2000 yılından beri toplam 23 yabancı rüşvet iddiasının hiçbirinde mahkûmiyet sonucuna ulaşmadığı ve iddiaların neredeyse üçte ikisinin hiç araştırılmadığı belirtilmektedir. Ayrıca, geçmiş dönemlerde (Phase 3) yapılan 27 tavsiyeden 21'inin hâlâ yerine getirilmediğine dikkat çekilmektedir.

Raporda, adli ve idari bağımsızlığın zedelenmesi, kurumsal işbirliği eksikliği, şeffaflık ve hesap verebilirliğin yetersizliği gibi konular ülkemizin uluslararası ticarete yolsuzluk ve rüşvetle mücadelesini zayıflattığı ifade edilmektedir. Bilhassa kanıtlanmış yargı bağımsızlığı sorunlarının daha da kötüleştiği, herhangi bir tüzel kişinin (şirket veya kamu iktisadi teşebbüsü) rüşvet nedeniyle mahkûm olmadığı ve Türkiye'nin "muhbir" koruması sağlamadığı gibi tespitler dikkat çekmektedir.

Ayrıca, "yabancı rüşvetin" tespiti ve soruşturulması aşamasında, kolluk ve savcılık makamlarının proaktif bir yaklaşım sergileyemediği ve medyadaki yolsuzluk haberlerinin sıklıkla sansüre uğradığına dair kaygılar bulunmaktadır. Şirket uyum programlarının teşviki, farkındalık çalışmalarının yetersizliği ve kurumsal sorumluluk yasasının belirsizliği de öne çıkan diğer hususlardır.

Bu veriler, Türkiye'nin ekonomik büyüklüğü ve yüksek riskli sektörlerdeki (savunma, inşaat) faaliyetleri dikkate alındığında, uluslararası yükümlülüklerle uyum ve yabancı kaynaklı rüşveti cezalandırma açısından ciddi bir boşluk olduğunu göstermektedir. OECD Çalışma Grubu'nun bu eleştirileri, ülkemizde sadece dış ticaretle ilgili değil, aynı zamanda halk sağlığı, kamu güvenliği ve demokratik meşruiyet açısından da önem taşımaktadır. Bu bağlamda;

Prof. Dr. Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

24906

1. OECD Phase 4 raporunda, Türkiye’de 2000’den bu yana bilinen 23 yabancı rüşvet iddiasından hiçbirinin mahkûmiyetle sonuçlanmadığı; bunların büyük çoğunluğunda soruşturma açılmadığı veya soruşturmanın ilerlemediği ifade edilmektedir. Bu iddialar hangi somut nedenlerle kovuşturmayla dönüşmemiştir? Yargıya intikal eden dosyaların akıbeti ve ilerlememesinin gerekçeleri kamuoyuna açıklanacak mıdır?
2. Raporda, 15 yıllık bir yasal çerçeveye rağmen “hiçbir tüzel kişi ne iç ne de dış rüşvet nedeniyle mahkûm olmamıştır” ibaresi yer almaktadır. Bu çelişkiyi gidermek adına, şirketler ve kamu iktisadi teşebbüslerinin rüşvet suçu işlediği durumlarda etkin cezalandırılmasını sağlayacak bir mevzuat düzenlemesi veya yargı uygulaması geliştirilmesi planlanmakta mıdır?
3. Aynı raporda, yaklaşık 17 yıldır OECD Çalışma Grubu’nun talep ettiği “muhter koruma yasası”nın çıkarılmadığı vurgulanmaktadır. Bu konuda Bakanlığınız ne tür girişimlerde bulunmuştur?
4. OECD raporu, yargı bağımsızlığına dair önceki endişelerin daha da kötüleştiğini vurgulamaktadır. Yabancı rüşvet soruşturmalarında, siyasal veya bürokratik müdahaleler nedeniyle kovuşturma süreçlerinin engellendiği iddiası söz konusudur. Bu iddialar karşısında Bakanlığınızın atacağı adımlar nelerdir? Yargı mensuplarının görev yerlerinin sık değiştirilmesi veya kovuşturmalara müdahale gibi uygulamaların önüne geçilmesi için ne tür yasal düzenlemeler öngörülmektedir?
5. Raporda, “medyadaki haberlerin sansürlenmesi” yüzünden yabancı rüşvet vakalarının kamuoyuna yansımadığı ve bu nedenle soruşturma başlatılmadığı da dile getirilmektedir. Bakanlığınız, yolsuzluk iddialarının medyada gündeme gelebilmesi ve emniyet-savcılık birimlerine iletilmesi konusunda hangi düzenleyici adımları atmayı planlamaktadır?
6. Rapora göre, Türkiye’de “büyük riskli sektörler” (savunma, inşaat vb.) dâhil olmak üzere, yabancı rüşvet konusundaki duyarlılık ve eğitim çalışmaları yetersizdir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren şirketler ve çalışanlarının, uluslararası rüşvetin suç boyutunu algılaması için bakanlığınız veya ilgili bakanlıkların yürüttüğü programlar var mıdır? Kamu-özel işbirliği projeleriyle ilgili “etik uyum programları” gündemde midir?
7. OECD’nin Phase 3 döneminden (2014) kalan 27 tavsiyenin 21’inin hâlâ karşılanmamış olması, raporda “endişe verici” olarak nitelendirilmiştir. Bakanlığınız, “yabancı kaynaklı rüşvetle mücadele için ulusal strateji” belgesi hazırlamayı düşünmekte midir?
8. Raporda, “intifa hakkı sahibi sicili” gibi şeffaflık adımlarının önemli olduğu ancak uygulamadaki yaptırımların yetersiz kaldığı belirtilmektedir. Yabancı rüşvet veya kara para aklama soruşturmalarında bu sicil aktif biçimde kullanılmakta mıdır?
9. Raporda para aklama suçunun, rüşvetle aynı dosyalarda ele alınmadığı ve bu nedenle çoğunlukla kovuşturmanın başarısız kaldığına dair vurgu vardır. Bu konuya dair MASAK

24906

Prof. Dr. Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

veya diğer mali birimlerin, yabancı rüşvet vakalarıyla ilgili özel izleme/denetleme prosedürleri nelerdir? Yabancı kaynaklı rüşvetle bağlantılı kara para aklama olaylarına dair kovuşturma verileri nelerdir?

10. OECD Çalışma Grubu, Türkiye'den Haziran 2026'da "tüm tavsiyelerin uygulanmasına dair rapor" talep etmektedir. Bakanlığınızın bu raporun hazırlanmasıyla ilgili bir eylem planı ve takvimi var mıdır?